

Výzva Budování kapacit pro rozvoj škol II
Povinně volitelná aktivita č. 7

Didaktický posudek programu

Dva odborné a didaktické posudky jsou součástí finální verze každého vytvořeného programu. Dva posuzovatelé zpracovávají posudky nezávisle jeden na druhém a současně se nepodíleli na tvorbě posuzovaných programů a s nimi souvisejících materiálů. Smysl a podmínky zpracování odborných a didaktických posudků jsou uvedeny v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část, kap. 5,2,4:

Případné připomínky a návrhy posuzovatelů příjemce vypořádá a zadá posuzovatelům (kteří zpracovali původní posudek) následně vypracování nového posudku. Podmínkou pro schválení výstupu jsou dva doporučující posudky, které budou součástí finální verze programu.

Schvalující posudky potvrzují soulad nově vytvořeného programu se zaměřením výzvy, soulad se strategickými dokumenty, s pojetím Kompetencí pro demokratickou kulturu, s požadavky na výstupy této aktivity a potvrzují potřebnou odbornou a didaktickou úroveň vytvořeného programu.

I.

Příjemce	České vysoké učení technické v Praze
Registrační číslo projektu	CZ.02.3.68/0.0/16_032/0008181
Název projektu	Informace pro rozvoj demokratické společnosti
Název vytvořeného programu	Blok č. 5 - Knihovny jako zdroj primárních informací
Pořadové číslo zprávy o realizaci, ke které je posudek dokládán	3

1. Celkové zhodnocení programu

a) Je název programu srozumitelný a vyjadřuje jeho obsah?

Předkládaný program má srozumitelný název, který jasně vyjadřuje jeho obsah: jde o vzdělávací nabídku orientovanou v souladu s projektem *Informace pro rozvoj demokratické společnosti*, která má studenta vést k rozvoji jeho kompetencí pro bezpečné a tvořivé využívání informací. Mám určitou námitku proti libovolnému použití významu pojmů média a knihovna. Chybí mi vysvětlení těchto dvou pojmů, jež jsou přesně definovány v mediálních vědách či v literární vědě. Knihovna je pouze konkrétní typ médií. Za ně se dnes považuje rozhlas, televize, ale i třeba multimediální a transdisciplinární umělecké žánry jako např. komiks. Médium tudíž pokrývá i umělecké formy komunikace, ale těmi se projekt nezabývá, rovněž se nevěnuje způsobům, jak z nich získávat informace. Jde mi jen o přesnější typ úvodních formulací: vhodnější by byla formulace, pokud je nutné, aby médium zůstalo v názvu, např. knihovna jako specifický typ médií apod.

b) Odpovídá název programu názvu, který příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu *Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí*?

Název programu odpovídá názvu, který příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu *Přehled vytvářených programů a vybraných tematických oblastí*.

c) Je jasně stanoven cíl programu?

Cíle programu jsou taxativně formulovány v metodice pro učitele jako celkové získání kompetencí pro bezpečné a tvořivé užití informací: posouzení kvality těchto zdrojů s důrazem na demaskování mediálních manipulací, rozvoj kritického myšlení a tím i osobní rozvoj studentů ve smyslu kreativního využití informací. Cíle, jak jsou rozvrženy, pokrývají obsahovou anotaci projektu. Vzhledem k výukovému materiálu *Ekonomická rukověť pro středoškoly* by však do taxonomie cílů se mohl doplnit i další cíl, že jde i o porozumění odbornému textu, o získávání informací z textového zdroje – už vzhledem k tomu, že tematický blok č. 5 představuje tzv. rychločtení a využití myšlenkových map.

d) Je dosažení vzdělávacího cíle programu reálné?

Dosažení stanovených cílů lze považovat za reálné, protože počet rozpracovaných tematických bloků včetně jejich anotace a konkrétní časové dotace je detailně rozvržen a obsahově pokrývá všechny vytčené cíle. Tematické bloky mají logickou posloupnost: od vymezení dat a informací přes zdroje až po rychločtení, vyhodnocování statistických informací a manipulaci s informacemi s důrazem na ověřování relevantních zdrojů.

- e) *Je vzdělávací cíl stanoven v souladu s Kompetencemi pro demokratickou kulturu – viz kap. 2 Pravidel pro žadatele a příjemce – specifická část?*

Vzdělávací cíl je v souladu s *Kompetencemi pro demokratickou kulturu* (kap. 2 Pravidla pro žadatele a příjemce – specifická část).

- f) *Pokud je program určen dětem a žákům, jsou rozvíjeny odpovídající klíčové kompetence? Je vzdělávací cíl stanoven v souladu s příslušným RVP?*

Program sice primárně není určen žákům ZŠ, ale do jisté míry jim může sloužit po určitém zjednodušení, neboť získání a vyhodnocování informací je aktuální od momentu, kdy jedinec zahajuje proces řízeného učení. Projekt má širší zaměření, protože oslovuje studenty středoškolských maturitních oborů jako jistá propedeutická příprava pro vstup na vysokou školu. Program je také v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro 3. a 4. ročník gymnázií.

- g) *Pokud je program určen pedagogům, odpovídá vzdělávací cíl programu potřebám jejich pedagogické praxe?*

Vzdělávací cíl programu v podstatě odpovídá i potřebám praxe pedagogů, protože i pro pedagogy všech stupňů knihovny zůstávají relevantním zdrojem informací. Míra zodpovědnosti využít a předat správnou informaci by navíc u pedagogů měla být nastavena výše než u běžných studentů. Po prostudování *Manuálu* a zejména *Metodiky pro učitele* lze konstatovat, že program pro svou výkladovou hutnost bude přínosem i pro praxi učitelů. *Manuál* i *Metodika pro učitele* jsou v podstatě středoškolskou učebnicí, pro kterou autorka zvolila kombinaci výkladového a komunikačního stylu: oslovení čtenářů, využití dialogů, kombinace osob, tudíž autorka neoslovuje konkrétní věkový typ příjemce, ale spíše i formálně projektuje univerzální typ čtenáře.

- h) *Je jasně stanovena cílová skupina?*

Autorka konkrétně vymezila cílovou skupinu jako studenty středoškolských maturitních oborů. V tomto duchu realizovala i pilotní ověření na skupince 15 studentů kvinty Gymnázia F. Palackého v Neratovicích. Zajímavé je zde, že pilotní ověření proběhlo v kvintě. Náročnost problematiky i z hlediska RVP spíše ukazuje na 3. a 4. ročník gymnázií.

- i) *Odpovídá zvolená cílová skupina programu údaj, který uvedl příjemce do přílohy žádosti o podporu Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí?*

Zvolená cílová skupina je táž, kterou příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu *Přehled vytvořených z programů a zvolených tematických oblastí*.

j) *Odpovídá zaměření a obsah programu zvolené cílové skupině?*

Zaměření a obsah programu jsou v tomto případě univerzální, nadčasové, a proto odpovídají zvolené cílové skupině. Tematické bloky jsou seřazeny v logické posloupnosti, navíc samostatná práce u této věkové skupiny převažuje nad výkladem, přičemž výukové metody jsou velmi pestré a neustále se kombinují s důrazem na aktivizační metody jako diskuse, řízený rozhovor nebo způsob frontální výuky. Prezentace v PowerPointu nepochybně oživí zájem studentů. Dobré je i zařazení práce po dvojicích u pracovního listu č. 3 *Vyhledávání v elektronických informačních zdrojích*. Za cenné považuji využití pracovního listu na tvorbu citátů a znalost správného druhu dokumentů jako tištěné knihy, článků, monografie, sborníků apod. U pracovního sešitu *Několik slov o globalizaci* asi klást větší důraz na rozporupnost těchto procesů, na skutečnost, že v dnešním chápání tento pojem má nežádoucí negativní konotace, např. jako protiklad k regionalismu (protiklad světovost x národnost, globalizace jako fenomén potlačující národní kultury ad.). Doporučoval bych však u sestavování seznamu odborné literatury zařadit i poučení o klasické bibliografii (dnešní zkušenosti ukazují u studentů na neznalost rozlišení primární a sekundární literatury, nebo na neznalost rozlišení předmětové a personální bibliografie) a také, byť to může vyznívat paradoxně, mechanickou orientaci v lístkovém katalogu podle osob či předmětu, nebo klíčových slov, resp. aspoň vysvětlit pasivní orientaci v typizovaném bibliografickém záznamu. Cílové skupině středoškolských studentů odpovídá i učebnicová příručka *Ekonomická rukověť pro středoškoláky*, která je strukturována jako problémový, „aktivizující“ text i sestavována jako „klasická“ učebnice prezentující explikaci.

k) *Pokud se jedná o program s uzpůsobením pro žáky se SVP ve smyslu společného vzdělávání, je splněna podmínka, že jej mohou žáci se SVP bez problému absolvovat?*

Nejedná se o program s uzpůsobením pro žáky se SVP ve smyslu společného vzdělávání.

l) *Odpovídá obsah a pojetí programu Kompetencím po demokratickou kulturu a pojetí aktivity č. 7 ve výzvě?*

Obsah a pojetí předkládaného programu odpovídá *Kompetencím pro demokratickou kulturu* a pojetí aktivity č. 7.

m) *Není koncepce programu v rozporu s pojetím Kompetencí po demokratickou kulturu a pojetím aktivity č. 7 ve výzvě?*

Koncepce předkládaného programu není v rozporu s pojetím *Kompetencí pro demokratickou kulturu* už proto, že program v klíčových kompetencích je směřován k rozvoji občanské a ekonomické, částečně i čtenářské i finanční gramotnosti. Student tak bude schopen se efektivně na základě vyselektovaných informací rozhodovat a orientovat se v moderní společnosti jako její uvědomělý občan

n) *Odpovídá obsah programu zvolené tematické oblasti (viz kap. 5.2.4 Pravidel pro žadatele a příjemce – specifická část), kterou příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí?*

Obsah programu odpovídá zvoleným tematickým oblastem uvedeným příjemcem do žádosti o podporu (*Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí*). Sedm tematických bloků a ostatní metodické pokyny jsou detailně rozpracovány jak ve výkladové, tak ve zkušební části a korespondují s problémovými okruhy, které byly vyjádřeny v zadání. Mám pouze kosmetické doplňky. Do tematického bloku č. 1, kde se definují pojmy jako data a informace bych zařadil pojem komunikace a vysvětlení analogického rozdílu mezi pojmem informace a komunikace. Do tematického bloku č. 2 vsunout vedle pojmu systém a informační systém pojem struktura (ve vztahu část x celek). U tematického bloku č. 4 vedle návštěvy Ústřední knihovny ČVUT by bylo dobré s příslušnou hodinovou dotací zařadit i návštěvu Národní knihovny v Praze kvůli konfrontaci, aby studenti získali přesvědčení, že knihovny se svým charakterem, rozsahem a funkcí, mohou lišit. To by se mohlo promítnout i do shrnujícího tematického bloku č. 6. Tyto doplňky z mé strany mají pouze alternativní charakter. Třeba zdůraznit, že tematické bloky svým obsahem a metodami vytvářejí logický, konzistentní celek.

o) Odpovídá hodinová dotace obsahu a cílům programu?

Hodinová dotace pro jednotlivé tematické bloky odpovídá obsahu a složitosti probírané problematiky. Tematické bloky jsou detailně rozvedeny a rozepsány po hodinách. Lze předpokládat, že 16 hodin rozdělených na 10 hodin nácviku praktických dovedností a 6 hodin teoretických výukových tvoří ideální propojení ve spojení s jednou dílnou a dvěma exkurzemi. Navíc opakování teoretických poznatků, jak jsem mohl postřehnout, se z didaktického hlediska správně opakuje dvakrát znalostním testem i prakticky. Časová dotace poskytuje dostatečný prostor pro osvojení tematických okruhů a jejich procvičení.

p) Je program zpracován na dostatečné grafické úrovni s využitím vzoru přílohy pro vzdělávací program (viz vzor na webu MŠMT)?

Program je po grafické stránce zpracován velmi kvalitně, umožňuje rychlou a snadnou orientaci v textu a celkově respektuje vzor pro přílohy pro vzdělávací program MŠMT

q) Je program zpracován ve všech částech, které obsahuje vzor přílohy pro vzdělávací program (viz vzor na webu MŠMT)?

Program je zpracován ve všech částech podle vzoru přílohy pro vzdělávací program MŠMT.

r) Obsahuje program všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu tak, jak jsou uvedeny v popisu aktivity č. 7 v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část?

Program má všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu uvedené v popisu aktivity č. 7 (*Pravidla pro žadatele a příjemce – specifická část*).

s) Obsahuje program všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu minimálně tak, jak je příjemce uvedl v příloze žádosti o podporu Přehled klíčových výstupů k naplnění indikátorů projektu ESF?

Program obsahuje všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu, které příjemce původně uvedl v žádosti o podporu *Přehled klíčových výstupů k naplnění indikátorů projektu ESF*.

- t) *Proběhlo ověření programu dle podmínek uvedených v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část – viz kap. 2 a kap. 5.2.4?*

Program byl ověřen podle podmínek uvedených v *Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část*.

- u) *Je součástí finální verze programu Zpráva o ověření programu v praxi (viz vzor na webu MŠMT)? Byly do finální verze programu skutečně zapracovány poznatky z ověření programu v praxi?*

Součástí finální verze programu je *Zpráva o ověření programu v praxi*.

- v) *Vypořádal a zapracoval příjemce Vaše případné připomínky a návrhy, pokud jste je před vypracováním této finální verze posudku vznesl/a?*

Před vypracováním poslední verze nebyly vzneseny připomínky a návrhy ze strany pozorovatele.

- w) *Jaké jsou slabé a silné stránky programu?*

Slabé stránky předloženého projektu nejsou zjevné. Obsah projektu *Knihovny jako zdroj informací* je ze své podstaty velmi široký, tematicky rozsáhlý a je didaktickým problémem vybrat z něho potřebné údaje pro teprve se vzdělávající studenty. Vytvořené tematické bloky jsou pečlivě rozvrženy a v podstatě pokrývají problematiku. Jak jsem již uvedl, v anotaci projektu se mluví o orientaci v médiích, ale knihovna bezprostředně nepatří do obsahu mediálních studií. Bylo by asi lepší se pojmu média vyhnout a operovat jen s termínem knihovna v moderním i klasickém slova smyslu. Do některého z tematických bloků bych zařadil i poučení o tradičních typech knihoven i to, jak se v nich orientovat. Také si nejsem jist, zda prostřednictvím výběru klíčových slov je možné udělat rešeršní text. Přípravě rešerše jako vstupu do vlastní odborné činnosti by měla být věnována větší časová dotace z důvodu procvičení.

Silné stránky projektu vidím v didakticky propracované realizaci náročné tematiky (statistika, ekonomika, informační společnost, myšlenkové mapy, klíčová slova, data, zdroje, soubory ad.), která má interdisciplinární povahu pro spojení exaktnosti a společenských „měkkých“ věd, do funkční a recepčně živé formy, která bude schopna oslovit hlavního příjemce, gymnaziálního studenta.

- x) *Jak hodnotíte celkové zpracování programu a jeho kvalitu? Vložte slovní hodnocení. Pokud byste měl/a program ohodnotit známkou, jakou mu udělíte? Známkování jako ve škole, tj. od jedničky (nejlepší hodnocení) do pětky (nejhorší hodnocení).*

Celkové zpracování programu, jeho kvalitu je možné hodnotit vysoce pozitivně, efektivní spojení teoretické i praktické výuky se odráží v samostatné aktivizující práci studentů. Obecně se zde vedle speciálních cílů či úzce vymezených podporuje samostatné kritické myšlení. Slovně hodnotím známkou výborně.

- y) *Doporučujete program k realizaci tvůrcem programu?*

Program lze doporučit k realizaci i tvůrcem programu. Program v předložené podobě lze doporučit k realizaci i dalšími subjekty vzhledem k jeho modelovému charakteru a obecnějšímu využití, které osloví gymnaziální studenty, ale i pedagogy.

- z) *Doporučujete program k realizaci i dalšími subjekty?*

Program v předložené podobě lze doporučit k realizaci i dalšími subjekty vzhledem k jeho modelovému charakteru a obecnějšímu využití, které osloví gymnaziální studenty, ale i pedagogy.

2. Zhodnocení programu z didaktického hlediska

a) Jsou zvolené metody, postupy a formy výuky/realizace programu vhodné?

Metody, postupy a formy výuky byly zvoleny velmi funkčně. Autorka používá jak klasické metody, tak i frontální výuku: vyprávění, dialog, řízenou diskusi, ale i aktivizující metody. Myslím, že autorka vzhledem k náročnosti problematiky, ale také vzhledem ke skutečnosti, že látka rozšiřuje v jisté formě to, co už studenti ze své empirie znají, výborně kombinuje nejrůznější metody, které spojuje úsilí o poutavost a hravost. Je didakticky obtížné modelově přiblížit reálné ekonomické situace, sympatická je i snaha správně a jednoduchým způsobem definovat význam pojmů a termínů.

b) Odpovídají zvolené metody, postupy a formy dané cílové skupině?

Postupy, metody a formy, jak už jsem naznačil v předcházejícím bodě, odpovídají skupině gymnaziálních studentů. Autorka v pracovním sešitu usilovala minimalizovat výkladový text, naopak převládá rozbor řešení s důrazem na zdůvodnění správného rozhodnutí, což považuji za správné. Celkově se důraz klade na praktické osvojování poznatků na základě vlastní aktivity.

c) Odpovídá obsah a odborná náročnost programu zvolené cílové skupině?

Obsah a náročnost předloženého programu pro studenty v pracovních sešitech jsou sice textově náročné, ale výkladový styl je doplňován úvahovým. Autorka se nesnaží o čistě odborný styl, vyhýbá se komplikovaným souvětím, u pojmů text strukturuje, aby byl dobře a snadno recipován. Podle mého názoru však nejen *Manuál*, ale i pracovní sešit mohl pracovat u oblastí, kde se ekonomie prolíná s exaktními vědami, více s vysvětlujícími grafy, nebo tabulkami. Odborný text u pracovního sešitu by podle mého názoru neměl přesahovat jednu plnou stranu. Text je pro studenta vzhledem k pojmové abstraktnosti na hranici vnímatelné únosnosti. Studenti dnes nejsou schopni vnímat delší text a věcně mu poté porozumět, a to i přes dnešní důraz na tzv. čtenářskou gramotnost. Za soudobý standard ve vytváření pracovních sešitů se dnes považuje tvorba extra žakovské a extra učitelské samostatné verze s časovou dotací a s přesnými metodickými pokyny pro přednášející. Tento nedostatek je zde však suplován *Metodickými pokyny pro učitele* jako zacházet s pracovním sešitem.

d) Pokud je program určen pro děti a žáky, jsou zohledněny věkové zvláštnosti dané cílové skupiny?

Podle mého názoru tento program není a nemůže vzhledem k obsahové náročnosti být určen pro děti a mládež.

e) Pokud je program určen pro pedagogy, jsou z hlediska andragogiky zvoleny odpovídající formy výuky?

Program může sloužit pro pedagogy a jejich praxi, jak dosvědčuje poměrně rozsáhlý *Manuál* a rukověť coby zdroj relevantních ekonomických údajů nezbytných pro fungování jedince v moderní, demokratické společnosti. Metodické pokyny pro učitele však v podstatě parafrázuji výkladový text podle *Manuálu*, ale nejsou nijak speciálně odlišeny.

f) *Je v programu zvolena a realizována vhodná forma motivace cílové skupiny?*

Forma motivace, se mi zdá, je poněkud potlačena. Je formulována v obecné rovině. Ani v pracovním sešitu či v pokynu pro učitele, nebo v *Manuálu* (mluví se tu sice o důležitosti informací pro rozhodování člověka v moderní společnosti) nenacházím hlubší zdůvodnění, proč jsou ekonomické údaje důležité pro gymnaziálního studenta. Motivace by mohla modelově vyplynout z příkladů simulujících reálné situace, do nichž se student může dostat (např. spočítání odměny za studentskou brigádu podle fyzické a duchovní náročnosti vykonávané aktivity, výhodnost koupě oblíbeného předmětu, nákup cizí měny před dovolenou, zda peníze vyměnit doma či v zahraničí podle výhodnosti kurzu). Určitě bych třeba modeloval situaci s platební debetní kartou, kterou už dnes má i neploletý jedinec, anebo nákup prostřednictvím mobilu ad. Tam všude student bude pracovat s konkrétními daty a čísly a bude se musit rozhodovat, co je pro něj a co není pro něj výhodné.

g) *Jsou využity vhodné aktivizační metody?*

Autorka se snaží maximálně o aktivizační metody, o upoutání studenta, např. zařazuje prezentaci v PowerPointu, řízený rozhovor, dialogy apod. U pracovních listů se však objevují v podstatě jen doplňující znalostní texty. Bylo by možné použít např. formu kvízu, tajenky v křížovce, roháček, doplňovačky. Znovu navrhuji i pro starší studentský věkový ročník třeba oblíbenou formu komiksových bublin, do nichž by se doplňovaly např. konkrétní údaje: nejen komentáře, ale i čísla. Šlo by třeba formou tvořivé dramatiky nebo dramatizovaného textu (čtení po rolích), např. simulovat nákup na burze nebo nějaké obchodní jednání, prodej akcií apod. Samozřejmě, pak by musely být nové ekonomické pojmy vysvětleny v textové části a obsaženy třeba i v pracovních listech.

h) *Jsou v programu využívány vhodné didaktické pomůcky?*

Studijní a výukové materiály u tohoto náročného tématu logicky předpokládají široké portfolio didaktických pomůcek: vedle těch tradičních se zde pracuje s dataprojektorem, s PC, s tablety, oceňuji i začlenění mobilních telefonů jako didaktických prostředků, které studenti logicky nebudou vnímat jako vnucenou pomůcku. Program je založen na předpokladu, že studenti budou mít neomezený přístup k internetu. U pracovního listu *Knihovna jako zdroj primárních informací* oceňuji, že se tu pracuje i s klasickými lingvistickými (synonymickými) slovníky na vyhledávání příbuzných slov.

i) *Je metodika programu zpracována na potřebné didaktické úrovni?*

Metodika programu je zpracována na patřičné didaktické úrovni u všech předložených materiálů. Jen mám drobnou připomínku: u pracovního listu doporučuji, aby výkladový text

nepřesáhl jednu sešitovou stranu. Pak se totiž může stát, že studenti nebudou schopni tento text vnímat. Pracovní listy, např. *Data, informace a informační zdroje* a *Knihovny jako zdroj primárních informací* jsou formálně monotematické, neboť uplatňují pouze znalostní text, což je jednostranné. Na klíčová slova, nadřazené a podřazené pojmy apod. by se dala použít třeba tajenka nebo křížovka či aspoň kvíz. U pracovního listu *Data...* jsou otázky formulovány tak, že umožňují více správných odpovědí. Fakticky je to správné, ale didakticky nevhodné. U středoškolských věkových skupin by měla být pouze jedna správná odpověď.

- j) *Obsahuje program všechny potřebné materiály, prezentace, odborné texty, baterie příkladů dobré praxe, seznam doporučené literatury, internetové odkazy, klíče k listům úkolů, křížovek, kvízů, poznatky z ověření v praxi atd.?*

Program obsahuje všechny potřebné klíče k řešení problematiky. Jak jsem již uvedl, postrádám u pracovního sešitu a zejména u pracovních listů větší formální pestrost, tj. využití kvízů, tajeňky, křížovky, roháčku. Za zvážení dávám i doplňování do komiksových bublin, zvláště výhodné by to bylo v pracovním listu *Knihovna...*, kde se operuje se synonymickými slovníky na vyhledávání anglických slov. Podle mého názoru by pracovní listy už neměly vysvětlovat, tj. úvodní text k otázkám by měl být stručnější, ne tak explikativní, měl by směřovat přímo k položení otázky. Studenti se v něm mohou ztrácet. Třeba si uvědomit, že čtenářská gramotnost, schopnost porozumět textu neustále klesá.

- k) *Jak hodnotíte celkovou didaktickou úroveň programu?*

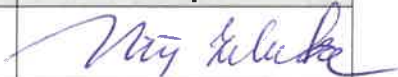
Autorka se snaží v celém projektu o adekvátní didaktickou realizaci programu. Jde o velmi vysokou náročnost tématu s faktografickou nasyceností (ekonomie jako transdisciplinární obor) a je těžké hledat funkční formu pro vyjádření sice exaktních, ale i abstraktních témat. Možná by se mělo pro *Manuál*, pracovní sešit i listy hledat více příkladů z běžného života z typizovaných komunikačních situací, do nichž se student může nenásilně dostat. Určitě by celému projektu didakticky pomohlo zjednodušení a minimalizace textové části u výkladu a větší pestrost užívaných didaktických pomůcek, které jsou spíše tradiční (to platí pro pracovní listy, nikoli pro *Manuál* či metodické pokyny pro učitele). Třeba však zdůraznit, že v této podobě program po didaktické stránce může bez problému fungovat.

Případné další komentáře/poznámky k programu

Lze zodpovědně závěrem konstatovat, že předložený program *Knihovna jako primární zdroj informací* myšlenkově i formálně po didaktické stránce vyhovuje výchovně-vzdělávacím potřebám středoškoláků maturitních oborů. Autorka se v popularizaci ekonomie nemohla podle mého názoru opřít o předchozí pedagogické pomůcky, proto byla její práce nesporně obtížná. Tento program ve stávající podobě lze bez problému doporučit k praktickému používání a k následné realizaci. Moje dílčí postřehy a alternativní komentáře ke zlepšení programu mají čistě fakultativní charakter.

Potvrzují soulad tohoto programu se zaměřením výzvy, se strategickými dokumenty, s pojetím Kompetencí pro demokratickou kulturu a s požadavky na výstupy aktivity č. 7, které jsou uvedeny v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část (navazující dokument výzvy Budování kapacit pro rozvoj škol II). Program je zpracován kompletně a je na potřebné odborné a didaktické úrovni.

	Jméno, příjmení, titul	Datum a místo	Podpis
Zpracoval/a	prof. PhDr. Miloš Zelenka, DrSc.	15. 8. 2019, Praha	

Výzva Budování kapacit pro rozvoj škol II
Povinně volitelná aktivita č. 7

Didaktický posudek programu

Dva odborné a didaktické posudky jsou součástí finální verze každého vytvořeného programu. Dva posuzovatelé zpracovávají posudky nezávisle jeden na druhém a současně se nepodíleli na tvorbě posuzovaných programů a s nimi souvisejících materiálů. Smysl a podmínky zpracování odborných a didaktických posudků jsou uvedeny v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část, kap. 5,2,4:

Případné připomínky a návrhy posuzovatelů příjemce vypořádá a zadá posuzovatelům (kteří zpracovali původní posudek) následně vypracování nového posudku. Podmínkou pro schválení výstupu jsou dva doporučující posudky, které budou součástí finální verze programu.

Schvalující posudky potvrzují soulad nově vytvořeného programu se zaměřením výzvy, soulad se strategickými dokumenty, s pojetím Kompetencí pro demokratickou kulturu, s požadavky na výstupy této aktivity a potvrzují potřebnou odbornou a didaktickou úroveň vytvořeného programu.

I.

Příjemce	České vysoké učení technické v Praze
Registrační číslo projektu	CZ.02.3.68/0.0/16_032/0008181
Název projektu	Informace pro rozvoj demokratické společnosti
Název vytvořeného programu	Blok č. 5 - Knihovny jako zdroj primárních informací
Pořadové číslo zprávy o realizaci, ke které je posudek dokládán	³

1. Celkové zhodnocení programu

a) Je název programu srozumitelný a vyjadřuje jeho obsah?

Předkládaný program má srozumitelný název, který jasně vyjadřuje jeho obsah: jde o vzdělávací nabídku orientovanou v souladu s projektem *Informace pro rozvoj demokratické společnosti*, která má studenta vést k rozvoji jeho kompetencí pro bezpečné a tvořivé využívání informací. Mám určitou námitku proti libovolnému použití významu pojmů média a knihovna. Chybí mi vysvětlení těchto dvou pojmů, jež jsou přesně definovány v mediálních vědách či v literární vědě. Knihovna je pouze konkrétní typ médií. Za ně se dnes považuje rozhlas, televize, ale i třeba multimediální a transdisciplinární umělecké žánry jako např. komiks. Médium tudíž pokrývá i umělecké formy komunikace, ale těmi se projekt nezabývá, rovněž se nevěnuje způsobům, jak z nich získávat informace. Jde mi jen o přesnější typ úvodních formulací: vhodnější by byla formulace, pokud je nutné, aby médium zůstalo v názvu, např. knihovna jako specifický typ médií apod.

b) Odpovídá název programu názvu, který příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu *Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí*?

Název programu odpovídá názvu, který příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu *Přehled vytvářených programů a vybraných tematických oblastí*.

c) Je jasně stanoven cíl programu?

Cíle programu jsou taxativně formulovány v metodice pro učitele jako celkové získání kompetencí pro bezpečné a tvořivé užití informací: posouzení kvality těchto zdrojů s důrazem na demaskování mediálních manipulací, rozvoj kritického myšlení a tím i osobní rozvoj studentů ve smyslu kreativního využití informací. Cíle, jak jsou rozvrženy, pokrývají obsahovou anotaci projektu. Vzhledem k výukovému materiálu *Ekonomická rukověť pro středoškoláky* by však do taxonomie cílů se mohl doplnit i další cíl, že jde i o porozumění odbornému textu, o získávání informací z textového zdroje – už vzhledem k tomu, že tematický blok č. 5 představuje tzv. rychločtení a využití myšlenkových map.

d) Je dosažení vzdělávacího cíle programu reálné?

Dosažení stanovených cílů lze považovat za reálné, protože počet rozpracovaných tematických bloků včetně jejich anotace a konkrétní časové dotace je detailně rozvržen a obsahově pokrývá všechny vytčené cíle. Tematické bloky mají logickou posloupnost: od vymezení dat a informací přes zdroje až po rychločtení, vyhodnocování statistických informací a manipulaci s informacemi s důrazem na ověřování relevantních zdrojů.

- e) *Je vzdělávací cíl stanoven v souladu s Kompetencemi pro demokratickou kulturu – viz kap. 2 Pravidel pro žadatele a příjemce – specifická část?*

Vzdělávací cíl je v souladu s *Kompetencemi pro demokratickou kulturu* (kap. 2 Pravidla pro žadatele a příjemce – specifická část).

- f) *Pokud je program určen dětem a žákům, jsou rozvíjeny odpovídající klíčové kompetence? Je vzdělávací cíl stanoven v souladu s příslušným RVP?*

Program sice primárně není určen žákům ZŠ, ale do jisté míry jim může sloužit po určitém zjednodušení, neboť získání a vyhodnocování informací je aktuální od momentu, kdy jedinec zahajuje proces řízeného učení. Projekt má širší zaměření, protože oslovuje studenty středoškolských maturitních oborů jako jistá propedeutická příprava pro vstup na vysokou školu. Program je také v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro 3. a 4. ročník gymnázií.

- g) *Pokud je program určen pedagogům, odpovídá vzdělávací cíl programu potřebám jejich pedagogické praxe?*

Vzdělávací cíl programu v podstatě odpovídá i potřebám praxe pedagogů, protože i pro pedagogy všech stupňů knihovny zůstávají relevantním zdrojem informací. Míra zodpovědnosti využít a předat správnou informaci by navíc u pedagogů měla být nastavena výše než u běžných studentů. Po prostudování *Manuálu* a zejména *Metodiky pro učitele* lze konstatovat, že program pro svou výkladovou hutnost bude přínosem i pro praxi učitelů. *Manuál* i *Metodika pro učitele* jsou v podstatě středoškolskou učebnicí, pro kterou autorka zvolila kombinaci výkladového a komunikačního stylu: oslovení čtenářů, využití dialogů, kombinace osob, tudíž autorka neoslovuje konkrétní věkový typ příjemce, ale spíše i formálně projektuje univerzální typ čtenáře.

- h) *Je jasně stanovena cílová skupina?*

Autorka konkrétně vymezila cílovou skupinu jako studenty středoškolských maturitních oborů. V tomto duchu realizovala i pilotní ověření na skupince 15 studentů kvinty Gymnázia F. Palackého v Neratovicích. Zajímavé je zde, že pilotní ověření proběhlo v kvintě. Náročnost problematiky i z hlediska RVP spíše ukazuje na 3. a 4. ročník gymnázií.

- i) *Odpovídá zvolená cílová skupina programu údaj, který uvedl příjemce do přílohy žádosti o podporu Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí?*

Zvolená cílová skupina je táž, kterou příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu *Přehled vytvořených z programů a zvolených tematických oblastí*.

j) *Odpovídá zaměření a obsah programu zvolené cílové skupině?*

Zaměření a obsah programu jsou v tomto případě univerzální, nadčasové, a proto odpovídají zvolené cílové skupině. Tematické bloky jsou seřazeny v logické posloupnosti, navíc samostatná práce u této věkové skupiny převažuje nad výkladem, přičemž výukové metody jsou velmi pestré a neustále se kombinují s důrazem na aktivizační metody jako diskuse, řízený rozhovor nebo způsob frontální výuky. Prezentace v PowerPointu nepochybně oživí zájem studentů. Dobré je i zařazení práce po dvojicích u pracovního listu č. 3 *Vyhledávání v elektronických informačních zdrojích*. Za cenné považuji využití pracovního listu na tvorbu citátů a znalost správného druhu dokumentů jako tištěné knihy, článků, monografie, sborníků apod. U pracovního sešitu *Několik slov o globalizaci* asi klást větší důraz na rozporuplnost těchto procesů, na skutečnost, že v dnešním chápání tento pojem má nežádoucí negativní konotace, např. jako protiklad k regionalismu (protiklad světovost x národnost, globalizace jako fenomén potlačující národní kultury ad.). Doporučoval bych však u sestavování seznamu odborné literatury zařadit i poučení o klasické bibliografii (dnešní zkušenosti ukazují u studentů na neznalost rozlišení primární a sekundární literatury, nebo na neznalost rozlišení předmětové a personální bibliografie) a také, byť to může vyznívat paradoxně, mechanickou orientaci v lístkovém katalogu podle osob či předmětu, nebo klíčových slov, resp. aspoň vysvětlit pasivní orientaci v typizovaném bibliografickém záznamu. Cílové skupině středoškolských studentů odpovídá i učebnicová příručka *Ekonomická rukověť pro středoškoláky*, která je strukturována jako problémový, „aktivizující“ text i sestavována jako „klasická“ učebnice prezentující explikaci.

k) *Pokud se jedná o program s uzpůsobením pro žáky se SVP ve smyslu společného vzdělávání, je splněna podmínka, že jej mohou žáci se SVP bez problému absolvovat?*

Nejedná se o program s uzpůsobením pro žáky se SVP ve smyslu společného vzdělávání.

l) *Odpovídá obsah a pojetí programu Kompetencím po demokratickou kulturu a pojetí aktivity č. 7 ve výzvě?*

Obsah a pojetí předkládaného programu odpovídá *Kompetencím pro demokratickou kulturu* a pojetí aktivity č. 7.

m) *Není koncepce programu v rozporu s pojetím Kompetencí po demokratickou kulturu a pojetím aktivity č. 7 ve výzvě?*

Koncepce předkládaného programu není v rozporu s pojetím *Kompetencí pro demokratickou kulturu* už proto, že program v klíčových kompetencích je směřován k rozvoji občanské a ekonomické, částečně i čtenářské i finanční gramotnosti. Student tak bude schopen se efektivně na základě vyselektovaných informací rozhodovat a orientovat se v moderní společnosti jako její uvědomělý občan

n) *Odpovídá obsah programu zvolené tematické oblasti (viz kap. 5.2.4 Pravidel pro žadatele a příjemce – specifická část), kterou příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí?*

Obsah programu odpovídá zvoleným tematickým oblastem uvedeným příjemcem do žádosti o podporu (*Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí*). Sedm tematických bloků a ostatní metodické pokyny jsou detailně rozpracovány jak ve výkladové, tak ve zkušební části a korespondují s problémovými okruhy, které byly vyjádřeny v zadání. Mám pouze kosmetické doplňky. Do tematického bloku č. 1, kde se definují pojmy jako data a informace bych zařadil pojem komunikace a vysvětlení analogického rozdílu mezi pojmem informace a komunikace. Do tematického bloku č. 2 vsunout vedle pojmu systém a informační systém pojem struktura (ve vztahu část x celek). U tematického bloku č. 4 vedle návštěvy Ústřední knihovny ČVUT by bylo dobré s příslušnou hodinovou dotací zařadit i návštěvu Národní knihovny v Praze kvůli konfrontaci, aby studenti získali přesvědčení, že knihovny se svým charakterem, rozsahem a funkcí, mohou lišit. To by se mohlo promítnout i do shrnujícího tematického bloku č. 6. Tyto doplňky z mé strany mají pouze alternativní charakter. Třeba zdůraznit, že tematické bloky svým obsahem a metodami vytvářejí logický, konzistentní celek.

o) Odpovídá hodinová dotace obsahu a cílům programu?

Hodinová dotace pro jednotlivé tematické bloky odpovídá obsahu a složitosti probírané problematiky. Tematické bloky jsou detailně rozvedeny a rozepsány po hodinách. Lze předpokládat, že 16 hodin rozdělených na 10 hodin nácviku praktických dovedností a 6 hodin teoretických výukových tvoří ideální propojení ve spojení s jednou dílnou a dvěma exkurzemi. Navíc opakování teoretických poznatků, jak jsem mohl postřehnout, se z didaktického hlediska správně opakuje dvakrát znalostním testem i prakticky. Časová dotace poskytuje dostatečný prostor pro osvojení tematických okruhů a jejich procvičení.

p) Je program zpracován na dostatečné grafické úrovni s využitím vzoru přílohy pro vzdělávací program (viz vzor na webu MŠMT)?

Program je po grafické stránce zpracován velmi kvalitně, umožňuje rychlou a snadnou orientaci v textu a celkově respektuje vzor pro přílohy pro vzdělávací program MŠMT

q) Je program zpracován ve všech částech, které obsahuje vzor přílohy pro vzdělávací program (viz vzor na webu MŠMT)?

Program je zpracován ve všech částech podle vzoru přílohy pro vzdělávací program MŠMT.

r) Obsahuje program všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu tak, jak jsou uvedeny v popisu aktivity č. 7 v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část?

Program má všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu uvedené v popisu aktivity č. 7 (*Pravidla pro žadatele a příjemce – specifická část*).

s) Obsahuje program všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu minimálně tak, jak je příjemce uvedl v příloze žádosti o podporu Přehled klíčových výstupů k naplnění indikátorů projektu ESF?

Program obsahuje všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu, které příjemce původně uvedl v žádosti o podporu *Přehled klíčových výstupů k naplnění indikátorů projektu ESF*.

- t) *Proběhlo ověření programu dle podmínek uvedených v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část – viz kap. 2 a kap. 5.2.4?*

Program byl ověřen podle podmínek uvedených v *Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část*.

- u) *Je součástí finální verze programu Zpráva o ověření programu v praxi (viz vzor na webu MŠMT)? Byly do finální verze programu skutečně zpracovány poznatky z ověření programu v praxi?*

Součástí finální verze programu je *Zpráva o ověření programu v praxi*.

- v) *Vypořádal a zpracoval příjemce Vaše případné připomínky a návrhy, pokud jste je před vypracováním této finální verze posudku vznesl/a?*

Před vypracováním poslední verze nebyly vzneseny připomínky a návrhy ze strany pozorovatele.

- w) *Jaké jsou slabé a silné stránky programu?*

Slabé stránky předloženého projektu nejsou zjevné. Obsah projektu *Knihovny jako zdroj informací* je ze své podstaty velmi široký, tematicky rozsáhlý a je didaktickým problémem vybrat z něho potřebné údaje pro teprve se vzdělávající studenty. Vytvořené tematické bloky jsou pečlivě rozvrženy a v podstatě pokrývají problematiku. Jak jsem již uvedl, v anotaci projektu se mluví o orientaci v médiích, ale knihovna bezprostředně nepatří do obsahu mediálních studií. Bylo by asi lepší se pojmu média vyhnout a operovat jen s termínem knihovna v moderním i klasickém slova smyslu. Do některého z tematických bloků bych zařadil i poučení o tradičních typech knihoven i to, jak se v nich orientovat. Také si nejsem jist, zda prostřednictvím výběru klíčových slov je možné udělat rešeršní text. Přípravě rešerše jako vstupu do vlastní odborné činnosti by měla být věnována větší časová dotace z důvodu procvičení.

Silné stránky projektu vidím v didakticky propracované realizaci náročné tematiky (statistika, ekonomika, informační společnost, myšlenkové mapy, klíčová slova, data, zdroje, soubory ad.), která má interdisciplinární povahu pro spojení exaktnosti a společenských „měkkých“ věd, do funkční a recepčně živé formy, která bude schopna oslovit hlavního příjemce, gymnaziálního studenta.

- x) *Jak hodnotíte celkové zpracování programu a jeho kvalitu? Vložte slovní hodnocení. Pokud byste měl/a program ohodnotit známkou, jakou mu udělíte? Známkování jako ve škole, tj. od jedničky (nejlepší hodnocení) do pětky (nejhorší hodnocení).*

Celkové zpracování programu, jeho kvalitu je možné hodnotit vysoce pozitivně, efektivní spojení teoretické i praktické výuky se odráží v samostatné aktivizující práci studentů. Obecně se zde vedle speciálních cílů či úzce vymezených podporuje samostatné kritické myšlení. Slovně hodnotím známkou výborně.

- y) *Doporučujete program k realizaci tvůrcem programu?*

Program lze doporučit k realizaci i tvůrcem programu. Program v předložené podobě lze doporučit k realizaci i dalšími subjekty vzhledem k jeho modelovému charakteru a obecnějšímu využití, které osloví gymnaziální studenty, ale i pedagogy.

- z) *Doporučujete program k realizaci i dalšími subjekty?*

Program v předložené podobě lze doporučit k realizaci i dalšími subjekty vzhledem k jeho modelovému charakteru a obecnějšímu využití, které osloví gymnaziální studenty, ale i pedagogy.

2. Zhodnocení programu z didaktického hlediska

a) Jsou zvolené metody, postupy a formy výuky/realizace programu vhodné?

Metody, postupy a formy výuky byly zvoleny velmi funkčně. Autorka používá jak klasické metody, tak i frontální výuku: vyprávění, dialog, řízenou diskusi, ale i aktivizující metody. Myslím, že autorka vzhledem k náročnosti problematiky, ale také vzhledem ke skutečnosti, že látka rozšiřuje v jisté formě to, co už studenti ze své empirie znají, výborně kombinuje nejrůznější metody, které spojuje úsilí o poutavost a hravost. Je didakticky obtížné modelově přiblížit reálné ekonomické situace, sympatická je i snaha správně a jednoduchým způsobem definovat význam pojmů a termínů.

b) Odpovídají zvolené metody, postupy a formy dané cílové skupině?

Postupy, metody a formy, jak už jsem naznačil v předcházejícím bodě, odpovídají skupině gymnaziálních studentů. Autorka v pracovním sešitu usilovala minimalizovat výkladový text, naopak převládá rozbor řešení s důrazem na zdůvodnění správného rozhodnutí, což považuji za správné. Celkově se důraz klade na praktické osvojování poznatků na základě vlastní aktivity.

c) Odpovídá obsah a odborná náročnost programu zvolené cílové skupině?

Obsah a náročnost předloženého programu pro studenty v pracovních sešitech jsou sice textově náročné, ale výkladový styl je doplňován úvahovým. Autorka se nesnaží o čistě odborný styl, vyhýbá se komplikovaným souvětím, u pojmů text strukturuje, aby byl dobře a snadno recipován. Podle mého názoru však nejen *Manuál*, ale i pracovní sešit mohl pracovat u oblastí, kde se ekonomie prolíná s exaktními vědami, více s vysvětlujícími grafy, nebo tabulkami. Odborný text u pracovního sešitu by podle mého názoru neměl přesahovat jednu plnou stranu. Text je pro studenta vzhledem k pojmové abstraktnosti na hranici vnímatelné únosnosti. Studenti dnes nejsou schopni vnímat delší text a věcně mu poté porozumět, a to i přes dnešní důraz na tzv. čtenářskou gramotnost. Za soudobý standard ve vytváření pracovních sešitů se dnes považuje tvorba extra žakovské a extra učitelské samostatné verze s časovou dotací a s přesnými metodickými pokyny pro přednášející. Tento nedostatek je zde však suplován *Metodickými pokyny pro učitele* jako zacházet s pracovním sešitem.

d) Pokud je program určen pro děti a žáky, jsou zohledněny věkové zvláštnosti dané cílové skupiny?

Podle mého názoru tento program není a nemůže vzhledem k obsahové náročnosti být určen pro děti a mládež.

e) Pokud je program určen pro pedagogy, jsou z hlediska andragogiky zvoleny odpovídající formy výuky?

Program může sloužit pro pedagogy a jejich praxi, jak dosvědčuje poměrně rozsáhlý *Manuál* a rukověť coby zdroj relevantních ekonomických údajů nezbytných pro fungování jedince v moderní, demokratické společnosti. Metodické pokyny pro učitele však v podstatě parafrázuji výkladový text podle *Manuálu*, ale nejsou nijak speciálně odlišeny.

f) *Je v programu zvolena a realizována vhodná forma motivace cílové skupiny?*

Forma motivace, se mi zdá, je poněkud potlačena. Je formulována v obecné rovině. Ani v pracovním sešitu či v pokynu pro učitele, nebo v *Manuálu* (mluví se tu sice o důležitosti informací pro rozhodování člověka v moderní společnosti) nenacházím hlubší zdůvodnění, proč jsou ekonomické údaje důležité pro gymnaziálního studenta. Motivace by mohla modelově vyplynout z příkladů simulujících reálné situace, do nichž se student může dostat (např. spočítání odměny za studentskou brigádu podle fyzické a duchovní náročnosti vykonávané aktivity, výhodnost koupě oblíbeného předmětu, nákup cizí měny před dovolenou, zda peníze vyměnit doma či v zahraničí podle výhodnosti kurzu). Určitě bych třeba modeloval situaci s platební debetní kartou, kterou už dnes má i neploletý jedinec, anebo nákup prostřednictvím mobilu ad. Tam všude student bude pracovat s konkrétními daty a čísly a bude se musit rozhodovat, co je pro něj a co není pro něj výhodné.

g) *Jsou využity vhodné aktivizační metody?*

Autorka se snaží maximálně o aktivizační metody, o upoutání studenta, např. zařazuje prezentaci v PowerPointu, řízený rozhovor, dialogy apod. U pracovních listů se však objevují v podstatě jen doplňující znalostní texty. Bylo by možné použít např. formu kvízu, tajenky v křížovce, roháček, doplňovačky. Znovu navrhuji i pro starší studentský věkový ročník třeba oblíbenou formu komiksových bublin, do nichž by se doplňovaly např. konkrétní údaje: nejen komentáře, ale i čísla. Šlo by třeba formou tvořivé dramatiky nebo dramatizovaného textu (čtení po rolích), např. simulovat nákup na burze nebo nějaké obchodní jednání, prodej akcií apod. Samozřejmě, pak by musely být nové ekonomické pojmy vysvětleny v textové části a obsaženy třeba i v pracovních listech.

h) *Jsou v programu využívány vhodné didaktické pomůcky?*

Studijní a výukové materiály u tohoto náročného tématu logicky předpokládají široké portfolio didaktických pomůcek: vedle těch tradičních se zde pracuje s dataprojektorem, s PC, s tablety, oceňuji i začlenění mobilních telefonů jako didaktických prostředků, které studenti logicky nebudou vnímat jako vnucenou pomůcku. Program je založen na předpokladu, že studenti budou mít neomezený přístup k internetu. U pracovního listu *Knihovna jako zdroj primárních informací* oceňuji, že se tu pracuje i s klasickými lingvistickými (synonymickými) slovníky na vyhledávání příbuzných slov.

i) *Je metodika programu zpracována na potřebné didaktické úrovni?*

Metodika programu je zpracována na patřičné didaktické úrovni u všech předložených materiálů. Jen mám drobnou připomínku: u pracovního listu doporučuji, aby výkladový text

nepřesáhl jednu sešitovou stranu. Pak se totiž může stát, že studenti nebudou schopni tento text vnímat. Pracovní listy, např. *Data, informace a informační zdroje* a *Knihovny jako zdroj primárních informací* jsou formálně monotematické, neboť uplatňují pouze znalostní text, což je jednostranné. Na klíčová slova, nadřazené a podřazené pojmy apod. by se dala použít třeba tajenka nebo křížovka či aspoň kvíz. U pracovního listu *Data...* jsou otázky formulovány tak, že umožňují více správných odpovědí. Fakticky je to správné, ale didakticky nevhodné. U středoškolských věkových skupin by měla být pouze jedna správná odpověď.

- j) *Obsahuje program všechny potřebné materiály, prezentace, odborné texty, baterie příkladů dobré praxe, seznam doporučené literatury, internetové odkazy, klíče k listům úkolů, křížovek, kvízů, poznatky z ověření v praxi atd.?*

Program obsahuje všechny potřebné klíče k řešení problematiky. Jak jsem již uvedl, postrádám u pracovního sešitu a zejména u pracovních listů větší formální pestrost, tj. využití kvízů, tajeňky, křížovky, roháčku. Za zvážení dávám i doplňování do komiksových bublin, zvláště výhodné by to bylo v pracovním listu *Knihovna...*, kde se operuje se synonymickými slovníky na vyhledávání anglických slov. Podle mého názoru by pracovní listy už neměly vysvětlovat, tj. úvodní text k otázkám by měl být stručnější, ne tak explikativní, měl by směřovat přímo k položení otázky. Studenti se v něm mohou ztrácet. Třeba si uvědomit, že čtenářská gramotnost, schopnost porozumět textu neustále klesá.

- k) *Jak hodnotíte celkovou didaktickou úroveň programu?*

Autorka se snaží v celém projektu o adekvátní didaktickou realizaci programu. Jde o velmi vysokou náročnost tématu s faktografickou nasyceností (ekonomie jako transdisciplinární obor) a je těžké hledat funkční formu pro vyjádření sice exaktních, ale i abstraktních témat. Možná by se mělo pro *Manuál*, pracovní sešit i listy hledat více příkladů z běžného života z typizovaných komunikačních situací, do nichž se student může nenásilně dostat. Určitě by celému projektu didakticky pomohlo zjednodušení a minimalizace textové části u výkladu a větší pestrost užívaných didaktických pomůcek, které jsou spíše tradiční (to platí pro pracovní listy, nikoli pro *Manuál* či metodické pokyny pro učitele). Třeba však zdůraznit, že v této podobě program po didaktické stránce může bez problému fungovat.

Případné další komentáře/poznámky k programu

Lze zodpovědně závěrem konstatovat, že předložený program *Knihovna jako primární zdroj informací* myšlenkově i formálně po didaktické stránce vyhovuje výchovně-vzdělávacím potřebám středoškoláků maturitních oborů. Autorka se v popularizaci ekonomie nemohla podle mého názoru opřít o předchozí pedagogické pomůcky, proto byla její práce nesporně obtížná. Tento program ve stávající podobě lze bez problému doporučit k praktickému používání a k následné realizaci. Moje dílčí postřehy a alternativní komentáře ke zlepšení programu mají čistě fakultativní charakter.

Potvrzují soulad tohoto programu se zaměřením výzvy, se strategickými dokumenty, s pojetím Kompetencí pro demokratickou kulturu a s požadavky na výstupy aktivity č. 7, které jsou uvedeny v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část (navazující dokument výzvy Budování kapacit pro rozvoj škol II). Program je zpracován kompletně a je na potřebné odborné a didaktické úrovni.

	Jméno, příjmení, titul	Datum a místo	Podpis
Zpracoval/a	prof. PhDr. Miloš Zelenka, DrSc.	15. 8. 2019, Praha	